

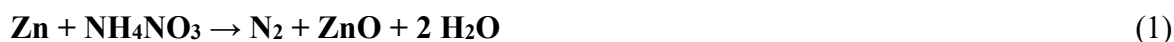
Názov: Zinková sopka

Návod na prácu

Zadanie: Redoxnými reakciami zmesi zinku a amónnych solí vyvolaných vodou dociel'te exotermické explozívno-pyroforické efekty.

Teória

Amónne soli sa za prítomnosti kovového zinku a vody búrlivo rozkladajú na plynné produkty, ktoré spôsobujú explozívne-pyroforický priebeh rozkladu za vývoja tepla a svetelných efektov

Ak je prítomný aj chlorid amónny, dôjde k zosilneniu explózie, nakoľko vznikajú výbušné produkty:

Pomôcky: porcelánová miska, veľká železná miska s pieskom, sklená tyčinka, lyžička na chemikálie, plastová striekačka, digestor

Chemikálie: dusičnan amónny, chlorid amónny, zinok

Postup

1. Osobitne navážte 4 g NH_4NO_3 , 1 g NH_4Cl a 4 g Zn.
2. Jednotlivé komponenty zmesi rozotrite osobitne.
3. Potom ich opatrne pridajte do jednej porcelánovej misky a opatrne premiešajte. Pri premiešavaní zmesi sa nenakláňajte nad ňu pre prípad, že by došlo k samovznieteniu. Samovznietenie môže byť vyvolané vlhkosťou niektorého komponentu alebo pomôcky.
4. Misku so zmesou umiestnite do veľkej železnej misky s pieskom v digestore.
5. Nakoniec na zmes prikvapnite striekačkou niekoľko kvapiek vody a pozorujte prudké vzplanutie pripravenej zmesi.

Názov projektu: Digitalizácia chemických experimentov pre zlepšenie kvality a podporu výučby chémie na stredných školách
Akronym: ChemIQSoc
Číslo projektu: 2021-1-SK01-KA220-VET-000027995

Nakladanie s chemickými látkami

Chemikália	Forma	H-vety	P-vety
NH_4NO_3	Tuhá	H272, H315, H319, H335	P220, P261, P305 + P351 + P338
NH_4Cl	Tuhá	H302, H319	P305 + P351 + P338
Zn	Tuhá, prášková	---	---

Zdroje rizík a vyhodnotenie závažnosti rizika

Možnosť popálenia kože a poškodenia očí.

Spôsob nakladania s odpadmi

Certifikovaná firma na zneškodnenie chemických odpadov.

Opatrenia k obmedzeniu rizika

Pracovný plášť, okuliare, rukavice, dodržovanie bezpečnej vzdialenosti.

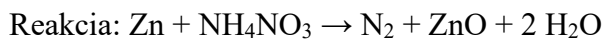
Názov: Digitalizácia chemických experimentov pre zlepšenie kvality a
projektu: podporu výučby chémie na stredných školách
Akronym: ChemIQSoc
Číslo projektu: 2021-1-SK01-KA220-VET-000027995

Pracovný list

Výpočty

1. V reakcii s dusičnanom amónnym zreagovali 4 g zinku. Vypočítajte:
  - a. hmotnosť oxidu zinočnatého, ktorý vznikol
  - b. objem uvoľneného dusíka pri teplote 20°C a tlaku 101,3 kPa

$$M(\text{Zn}) = \dots\dots\dots \text{g}\cdot\text{mol}^{-1}, M(\text{ZnO}) = \dots\dots\dots \text{g}\cdot\text{mol}^{-1}$$

Hmotnosť oxidu zinočnatého

Objem dusíka

Pozorovanie

1. Opíšte priebeh experimentu zinková sopka.

Otázky

1. Napíšte stavový zápis rovnice reakcie zinku s dusičnanom amónnym.

2. Napíšte rovnice polreakcie oxidácie a redukcie v reakcii zinku s dusičnanom amónnym.
Oxidácia:
Redukcia:

3. Rozhodnite, či je zinok v reakcii s dusičnanom amónnym oxidačným alebo redukčným činidlom.

4. Napíšte rovnice reakcií v prítomnosti chloridu amónneho.
Reakcia č. 1:
Reakcia č. 2:
Reakcia č. 3:

5. Vysvetlite, prečo je potrebné:
  - a. roztrieť jednotlivé komponenty zmesi osobitne
  - b. misku so zmesou umiestniť do železnej misky s pieskom
  - c. realizovať experiment v digestore
  - d. udržiavať pomôcky pri miešaní zmesi suché

6. Vysvetlite, čo znamená pyroforická látka.

Záver

Pokyny na vypracovanie záveru:

1. Stručne zhrňte cieľ demonštračného experimentu. Čo sme sa experimentom snažili zistiť alebo dokázať?
2. Popíšte, čo ste počas experimentu pozorovali. Aké boli najdôležitejšie výsledky a aké súvislosti ste si všimli?
3. Vysvetlite výsledky pomocou teórie. Ako výsledky potvrdzujú alebo vyvracajú predpokladané princípy?
4. Zamyslite sa nad praktickým významom. Ako sa dajú poznatky z experimentu využiť v reálnom živote alebo v ďalšom štúdiu?

Názov projektu: Digitalizácia chemických experimentov pre zlepšenie kvality a podporu výučby chémie na stredných školách
Akronym: ChemIQSoc
Číslo projektu: 2021-1-SK01-KA220-VET-000027995

Vyhlásenie o vylúčení zodpovednosti

Financované Európskou úniou. Vyjadrené názory a postoje sú názormi a vyhláseniami autora(-ov) a nemusia nevyhnutne odrážať názory a stanoviská Európskej únie alebo Slovenskej akademickej asociácie pre medzinárodnú spoluprácu, Národnej agentúry programu Erasmus+ pre vzdelávanie a odbornú prípravu. Európska únia ani organizácia udeľujúca grant za ne nepreberajú žiadnu zodpovednosť.